

WYDZIAŁ Podstawowych Problemów Techniki

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskimPomiary Optyczne 1.....

Nazwa w języku angielskimOptical Measurements 1.....

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): ...Fizyka Techniczna.....

Specjalność (jeśli dotyczy):Fotonika....

Stopień studiów i forma: I / II stopień*, stacjonarna / niestacjonarna*

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / wybieralny / ~~ogólnouczelniany~~ *

Kod przedmiotu FTP002015W

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30				
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	60				
Forma zaliczenia	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*	Egzamin / zaliczenie na ocenę*
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS	2				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)					
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1				

*niepotrzebne skreślić

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Podstawowa wiedza na temat natury światła i sposobów opisu propagacji światła przez układy optyczne (WIEDZA).
2. Znajomość podstawowych pojęć i wzorów optyki geometrycznej, umiejętność obliczania prostych parametrów układu optycznego (powiększenie, położenie obrazu) (WIEDZA, UMIEJĘTNOŚCI).
3. Podstawowe wiadomości o elementach i przyrządach optycznych: soczewka, pryzmat, lupa, luneta, mikroskop (WIEDZA).
4. Podstawowe wiadomości dotyczące rachunku niepewności pomiarowych w pomiarach fizycznych (WIEDZA, UMIEJĘTNOŚCI).

CELE PRZEDMIOTU

C1 Zapoznanie studentów z budową i zasadą działania przyrządów optycznych, używanych w pomiarach optycznych.

- C2 Przedstawienie metod używanych do pomiarów najważniejszych parametrów szkła optycznego – w tym współczynnika załamania i jego dyspersji.
- C3 Zaprezentowanie i porównanie metod używanych do pomiarów parametrów elementów układu optycznego – promieni krzywizny soczewek i kątów klinów (pryzmatów).
- C4 Przedstawienie i klasyfikacja metod używanych do pomiaru najważniejszych parametrów układów optycznych – ogniskowej, kąta łamiącego, płaskości, równoległości.
- C5 Wyjaśnienie sposobu sprawdzania gotowych układów optycznych w zależności od ich zastosowania.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy:

- PEK_W01 Poszerzona wiedza na temat budowy, zasady działania i zastosowań podstawowych przyrządów optycznych (lupa, luneta, mikroskop).
- PEK_W02 Szczegółowa, podbudowana teoretycznie wiedza na temat budowy, zasady działania i sposobu wykorzystania podstawowych przyrządów pomiarowych (kolimator, luneta autokolimacyjna, mikroskop autokolimacyjny, goniometr).
- PEK_W03 Podbudowana teoretycznie wiedza na temat budowy i właściwości szkła optycznego oraz pomiarów jego podstawowych parametrów (jednorodność, smużyścieć, pęcherzykowatość, dwójłomność, absorpcja).
- PEK_W04 Szczegółowa, podbudowana teoretycznie wiedza na temat różnych metod pomiaru współczynnika załamania szkła i jego dyspersji.
- PEK_W05 Szczegółowa, podbudowana teoretycznie wiedza na temat pomiaru podstawowych parametrów elementów układu optycznego – promieni krzywizn soczewek, kątów łamiących pryzmatów i klinów, płaskości i płasko-równoległości płytek.
- PEK_W06 Szczegółowa, podbudowana teoretycznie wiedza na temat pomiaru ogniskowej i ogniskowej czołowej układu optycznego a także położenia punktów i płaszczyzn węzłowych, głównych.
- PEK_W07 Podbudowana teoretycznie wiedza na temat pomiaru i oceny jakości parametrów instrumentów optycznych – powiększenia, zdolności rozdzielczej, centryczności, równoległości układów dwuocznych, skręcenia obrazu, jakości i dokładności podziałek.

Z zakresu umiejętności:

- PEK_U01 Umiejętność oceny przydatności poznanych metod i technik pomiarowych do konkretnego zadania o charakterze praktycznym oraz wybranie odpowiedniego narzędzia i metody pomiarowej.
- PEK_U02 Umiejętność oceny niepewności pomiarowej poznanych technik pomiarowych i dobraniu parametrów układu pomiarowego pod kątem minimalizacji niepewności pomiarowych.

Z zakresu kompetencji społecznych:

- PEK_K01 Zrozumienie potrzeby ciągłego samodoskonalenia, wynikającego z konieczności nadążania za rozwojem technik pomiarowych i potrzebą samodzielnego poznawania najnowszych trendów z tej dziedziny.
- PEK_K02 Umiejętność określenia priorytetów w realizacji zadania pomiarowego i określenia kolejności realizacji odpowiednich jego etapów.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykład		Liczba godzin
Wy1	Program wykładu; podanie literatury, terminów konsultacji, sposobu	2

	zaliczenia; Repetitorium z optyki i optyki geometrycznej: - dwoista natura światła a podejście geometryczne; - oddziaływanie światła z materią (pojęcie przenikalności dielektrycznej); - pojęcie współczynnika załamania i dyspersji; - podstawowe pojęcia i wzory optyki geometrycznej: oś optyczna, ognisko i ogniskowa, wzór soczewkowy i wzór konstrukcyjny soczewki, powiększenia, płaszczyzny główne i węzłowe, przesłony, źrenice i luki.	
Wy2	Repetitorium - proste przyrządy optyczne – definicje, schematy, zasady działania: - lupa; - luneta (typy lunet); - mikroskop (rodzaje oświetlenia w mikroskopie, dyfrakcyjna teoria Abbego, pojęcie zdolności rozdzielczej).	2
Wy3	Oko: układ optyczny oka, budowa siatkówki, głębokości ostrości, rozdzielczość, czułość, odczuwanie kontrastów. Pojęcie paralaksy. Kryteria zdolności rozdzielczej.	2
Wy4	Przyrządy i elementy przyrządów używane w pomiarach optycznych: - Kolimatory (zwykłe i szerokokątne; ustawianie na nieskończoność (autokolimacja, obserwacja bardzo dalekiego punktu, metoda pentagonu i lunety; metoda trzech kolimatorów); - lunety (typu Keplera): astronomiczne, justerskie, autokolimacyjne; - mikroskopy (miernicze i kontrolne); - okulary mikrometryczne (śrubowe, spiralne); - płytki ogniskowe; - testy zdolności rozdzielczej; - goniometr; - pomocnicze przyrządy kontrolne: poziomnice, pryzmaty (pentagonalne!), lupy, dynamometry, ławy optyczne.	2
Wy5	Pomiar współczynnika załamania bazujące na prawach Snella: - metody spektrometryczne: Fraunhofera, Rydberg-Martensa, promienia prostopadłe wchodzącego i wychodzącego z pryzmatu, Abbego, Kohlrauscha, Wollastona, Wollastona-Kohlrauscha;	2
Wy6	Pomiar współczynnika załamania bazujące na prawach Snella –cd.: - refraktometry: Pulfricha, Abbego, Bodnara. Podstawy pomiarów interferencyjnych, interferometri.	
Wy7	Pomiar współczynnika załamania – cd.: - metody interferencyjne: metoda Obreimowa; interferometri: Rayleigha, Jamina, Macha-Zehndera; metoda de Chaulnesa, metody immersyjne (w mikroskopie); - pomiar współczynnika załamania gotowych elementów optycznych.	2
Wy8	Szkło: definicja, wytwarzanie, podstawowe parametry optyczne i metody ich pomiaru: Sprawdzanie jednorodności, smużytości, pęcherzowatości szkła; pomiar dwójłomności; pomiar współczynnika absorpcji.	2
Wy9	Pomiar parametrów elementów układu optycznego: - pomiary promieni krzywizn soczewek (sferometri: pierścieniowy, czujnikowy, Moffita; za pomocą pryzmy i stycznych powierzchni kulistych; oftalmometr; metody autokolimacyjne; metody autokolimacyjne; sprawdziany interferencyjne); pomiar dużych promieni krzywizn (metoda cieniowa Foucaulta); pomiar bardzo wielkich promieni krzywizn (optyka astronomiczna);	2

Wy10	Pomiar parametrów elementów układu optycznego – cd.: - badanie płaskości, sprawdzanie płytek płasko-równoległych; - pomiary kątów dwuściennych na goniometrze (kliny i pryzmaty); - pomiary centryczności soczewek.	2
Wy11	Pomiar ogniskowej układu optycznego: - pojęcia ogniskowej i ogniskowej czołowej; - pomiar ogniskowej czołowej przy użyciu kolimatora, kolimatora i mikroskopu; frontofokometr; - pomiary ogniskowej oparte na określeniu położenia obrazu punktu na osi układu; - pomiary ogniskowej przy stałej odległości obrazu od przedmiotu (metoda Bessela); - pomiary ogniskowej bazujące na wzorze Newtona; - pomiar ogniskowej metoda Erflego; - pomiar ogniskowej przy zastosowaniu znanego układu; - określanie ogniskowej przez pomiar powiększenia poprzecznego w jednej i dwóch płaszczyznach; - pomiar ogniskowej za pomocą klina o znanym kącie odchylenia;	2
Wy12	Pomiar ogniskowej układu optycznego – cd.: - pomiar ogniskowej na goniometrze; - pomiar ogniskowej metoda Hartmanna, Porro i Abbego; - wyznaczanie ogniskowej obiektywów mikroskopowych; - pomiar długoogniskowych układów za pomocą lunety i kolimatora; - pomiary ogniskowej ujemnych układów optycznych; - pomiary ogniskowej zwierciadeł; - określanie położenia punktów głównych i węzłowych (metody Abbego, Hartmanna).	2
Wy13	Metody sprawdzania instrumentów optycznych: - pomiary powiększeń: lupy, mikroskopu lunety, - diafragmy (przesłony) w przyrządach optycznych; - pomiary pola widzenia: lupy i mikroskopu, lunet; - pomiar wielkości obrazowego pola widzenia lunet; - pomiary źrenic (dynametr Ramsdena);	2
Wy14	Metody sprawdzania instrumentów optycznych – cd.: - pomiar apertury numerycznej obiektywów mikroskopowych; - pomiar paralaksy położenia; - pomiary skręcenia obrazu; - sprawdzanie podziałek przyrządów; - sprawdzanie równoległości osi przyrządów dwuocznych; - sprawdzanie zdolności rozdzielczej lunet, aparatów fotograficznych i obiektywów mikroskopowych.	2
Wy15	Kolokwium zaliczeniowe.	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. Prezentacja multimedialna (PowerPoint).
N2. Pokaz prostych elementów układów optycznych (pryzmaty, soczewki, lupa).
N3. Pytania sprawdzające wiedzę studentów z dziedziny optyki geometrycznej.
N4. Konsultacje
N5. Praca własna – samodzielne studia i przygotowanie do egzaminu

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 PEK_W02	Kartkówka po repetytorium z zakresu optyki, optyki geometrycznej i prostych przyrządów optycznych.
P	wszystkie	Kolokwium zaliczeniowe z całości materiału: 5-7 pytań: „otwartych”, dotyczących opisu wybranych metod pomiarowych oraz przeglądowych, dotyczących np. zestawienia wszystkich poznanych metod pomiaru danej wielkości z oceną ich stosowności i niepewności pomiarowych.

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] Z. Bodnar, „Podstawy optyki instrumentalnej” 1957.
- [2] T. Hanc, „Pomiary optyczne”, PWT Warszawa, 1959.
- [3] F. Ratajczyk, „Instrumenty optyczne”, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław, 2002.

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] R. Józwicki, „Optyka instrumentalna”, Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, Warszawa, 1970.
- [2] J. Tatarczyk, „Elementy optyki instrumentalnej i fizjologicznej”, Wydawnictwo AGH, Karków, 1994.
- [3] J. Nowak, M. Zając, „Optyka, kurs elementarny”, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław, 1998.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

Dr hab. inż. Władysław A. Woźniak wladyslaw.wozniak@pwr.wroc.pl

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
.....**Pomiary Optyczne 1**.....
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU**Fizyka Techniczna**.....
I SPECJALNOŚCI ...**Fotonika**...

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01 (wiedza)	K1FTE_W02 K1FTE_W17_FOT K1FTE_W19_FOT	C1	Wy1, Wy2	1 ÷ 5
PEK_W02	K1FTE_W17_FOT K1FTE_W19_FOT	C1	Wy3, Wy4	1, 4, 5
PEK_W03	K1FTE_W04	C2	Wy8	1, 4, 5
PEK_W04	K1FTE_W18_FOT K1FTE_W19_FOT	C2	Wy5 ÷ Wy7	1, 4, 5
PEK_W05	K1FTE_W18_FOT K1FTE_W19_FOT	C3	Wy9, Wy10	1, 4, 5
PEK_W06	K1FTE_W18_FOT K1FTE_W19_FOT	C4	Wy11, Wy12	1, 4, 5
PEK_W07	K1FTE_W18_FOT K1FTE_W19_FOT	C5	Wy13, Wy14	1, 4, 5
PEK_U01 (umiejętności)	K1FTE_U07	C2 C3 C4 C5	Wy5 ÷ Wy7 Wy9 ÷ Wy14	1, 4, 5
PEK_U02	K1FTE_U07	C2 C3 C4 C5	Wy5 ÷ Wy7 Wy9 ÷ Wy14	1, 4, 5
PEK_K01 (kompetencje)	K1FTE_K01	C2 C3 C4 C5	Wy1 ÷ Wy15	1 ÷ 5
PEK_K02	K1FTE_K04	C2 C3 C4 C5	Wy1 ÷ Wy15	1 ÷ 5